

Entreprenörsansvar för lönefordringar

Från årsskiftet kommer entreprenörer inom bygg- och anläggningsbranschen löpa risk att behöva betala lön till sina underentreprenörers arbetstagare. Den 1 januari 2019 träder nämligen den nya lagen (2018:1472) om entreprenörsansvar för lönefordringar i kraft. Företagen i byggbranschen behöver nu se över sina verksamheter så att de är anpassade till det delvis nya landskapet.

TEXT: DANIEL ORRÖ, BITRÄDANDE JURIST PÅ ADVOKATFIRMAN DELPHI

De nya reglerna kommer gälla för alla aktörer som utövar bygg- eller anläggningsverksamhet i Sverige. I korthet innebär reglerna att arbetstagare som har utfört arbete i en bygg- eller anläggningsentreprenad, men inte fått sin lön utbetald i tid, kan välja att kräva utbetalning av lönen från arbetsgivarens uppdragsgivare, istället för från arbetsgivaren. Om inte heller uppdragsgivaren betalar ut lönen, eller om denne inte kan nås, kan arbetstagaren rikta sitt krav mot den så kallade huvudentreprenören i toppen av entreprenörskedjan, det vill säga den entreprenör som har det ursprungliga entreprenadkontraktet med beställaren av entreprenaden. Den entreprenör som betalar ut lön i enlighet med entreprenörsansvaret har rätt att därefter kräva ersättning av arbetsgivaren. Huvudentreprenören har sådan regressrätt även mot uppdragsgivare som inte betalt trots arbetstagarens krav.

SYFTET MED LAGEN är att motverka osund konkurrens i byggsektorn, att komma till rätta med bedrägerier och missbruk samt att skydda arbetstagarnas rättigheter. De nya reglerna gör det potentiellt kostsamt att välja fel underentreprenör. De ger därmed entreprenörer högt upp i entreprenörskedjan ett större incitament att granska och kontrollera sina underentreprenörer för att försäkra sig om att de tar sitt ansvar gentemot sina arbetstagare. I bästa fall får detta effekten att branschen städas från oseriösa aktörer.

Lagen har sin grund i ett EU-direktiv om utstationering av arbetstagare, det vill säga när ett företag som är etablerat i ett annat land än Sverige utstationerar

arbetstagare här i landet. Utstationering är vanligt förekommande i bygg- och anläggningsbranschen. EU-direktivet tar enbart sikte på utstationerade arbetstagare och deras minimilön men Sverige har valt att införa betydligt mer omfattande regler än så. Bland annat gäller de svenska reglerna till förmån för såväl inhemska som utländska arbetstagare och inte enbart deras minimilön, utan hela lönefordran. I EU-direktivet gavs dessutom möjlighet för EU:s medlemsländer att införa en ventil i den nationella lagstiftningen för att entreprenörer som vidtagit rimliga kontrollåtgärder mot sina underentreprenörer inte ska träffas av entreprenörsansvaret. Denna ventil har inte utnyttjats i den svenska lagstiftningen

FRÅGAN ÄR VILKA långsiktiga effekter de nya reglerna kommer att ge. De kommer antagligen leda till att färre arbetstagare får problem med att få ut sin lön, även om det i och för sig inte finns några siffror på hur omfattande det problemet är idag. Kritiker till de nya reglerna menar att problemet inte är särskilt omfattande. De menar också att den ökade ekonomiska risk som reglerna innebär för entreprenörer högt upp i entreprenörskedjan kommer att leda till större försiktighet vid upphandling av underentreprenörer vilket i sin tur kommer medföra problem för mindre och nya företag att få uppdrag. Om det blir så återstår att se men klart är att en sådan effekt skulle vara skadlig för den redan bristande konkurrensen i byggsektorn. En annan möjlig negativ effekt som lyfts fram är att de nya reglerna riskerar medföra att betalningar till underentreprenörer skjuts fram tills det är klarlagt att underentreprenörerna gjort

Daniel Orrö, Associate, Advokatfirman Delphi.

rätt för sig gentemot sina arbetstagare. Längre betalningstider kan skapa likviditetsproblem hos underentreprenörerna vilket skulle vara skadligt för branschen.

FÖR FÖRETAGEN I byggbranschen finns stor anledning att uppmärksamma de nya reglerna och lägga visst tankearbete på hur man kan anpassa sin verksamhet för att minimera riskerna. För entreprenörer högt upp i kedjan handlar det främst om att säkerställa kontroll över entreprenörskedjan och att gentemot underentreprenörer hålla sig skadeslöst för eventuella krav enligt entreprenörsansvaret. För entreprenörer längre ner i kedjan blir det viktigt att bevaka betalningar och se till att dröjsmål med betalning sanktioneras i kontrakten. Den nya lagen föreskriver flera olika tidsfrister och krav på informationsgivning. Ett för sent agerande kan i värsta fall leda till att regressrätten faller bort. Därför bör alla branschens företag införa riktlinjer för hur man ska agera när man tagit emot ett krav enligt entreprenörsansvaret. ■